herpy

SALAMANDRE

Emperor Crocodile Newt

Tylototriton shanjing

Tylototriton shanjing er en kraftig, mørkebrun krokodillesalamander fra Yunnan i Sydvestkina med lysende orange hoved, rygkam, kirtelvorter og hale. Den bliver 12-20 cm, lever næsten hele året på land og går kun i vandet for at yngle. Dyret er roligt og hårdført, men huden udskiller et giftigt sekret, så hænderne skal vaskes efter al kontakt.

Familie: Salamandridae Udgivet 16. november 2026 **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**12-20 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Bjergskov**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**75 × 30 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**18-25 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**24 mdr.**
Æg pr. sæson	**30-150**
Klækning	**10-12 dage** ved 22-25 °C
Larvetid	**90-150 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Andre larver og små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Hele slægten Tylototriton står på CITES liste II og i EU's bilag B. Handel inden for EU kræver dokumentation for dyrenes lovlige oprindelse, og CITES-tilladelser og -certifikater udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Arten står ikke på listen over dyr, som private ikke må holde (BEK nr. 1261 af 17.11.2015). Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler om Bsal; Fødevarestyrelsen kan oplyse om de aktuelle regler ved import og handel.

Om arten

Tylototriton shanjing er en robust, tungt bygget krokodillesalamander. Angivelserne for størrelsen svinger fra 12-15 cm til op mod 20 cm inklusive hale. Grundfarven er mørkebrun til sort, og kontrasten er slående: hovedets kamme, ørekirtlerne bag øjnene, rygkammen, de runde vorter langs siderne, lemmerne og halen er orange. Nuancen svinger fra gulorange til næsten rustrød, mens mønstret er nogenlunde ens fra dyr til dyr. Huden er grov og kornet, og de knoglede kamme på hoved og ryg er tydelige. Hunnerne er som regel lidt større end hannerne. Levetiden er ikke dokumenteret for arten; 10-20 år er lånt fra den nærmeste slægtning, *Tylototriton verrucosus*.

De orange vorter langs siderne er store giftkirtler, og under dem sidder ribbenenes spidser. Spidserne er stumpe og bryder ikke gennem huden som hos *Pleurodeles waltl*, men når dyret bliver grebet eller truet, rejser det ribbenene, så de presser på kirtlerne og klemmer sekretet ud. Samtidig sænker det hovedet, krummer ryggen og løfter halen, så kirtelpartierne vender mod angriberen. Sekretet består mest af proteiner og er stærkt giftigt, hvis det kommer ind i kroppen på et rovdyr; undersøgelserne er lavet på *T. verrucosus*. For mennesker er dyret ikke farligt ved almindelig hudkontakt, men sekretet irriterer slimhinder i øjne og mund og kan give kraftig kløe. Vask hænder før og efter al kontakt.

T. shanjing blev i 1995 udskilt fra *Tylototriton verrucosus*, som de orange dyr fra Yunnan indtil da blev regnet til. Adskillelsen blev bekræftet i 2008 ud fra larveudvikling og en ny bestemmelsesnøgle til slægten, og de to arter er hinandens nærmeste slægtninge. Dyr i handlen har ofte usikker oprindelse; *T. shanjing* kendes på de klart orange partier, mens de øvrige arter i gruppen er mørkere og højst brændt orange.

Udbredelse og levested

Tylototriton shanjing findes kun i Yunnan i det sydvestlige Kina, i provinsens centrale, vestlige og sydlige dele, fra det tropiske syd over det subtropiske midtland til det tempererede nordvest. Bjergene langs floderne Nu, Yuan og Lancang er kerneområdet. Arten lever fra omkring 1.000 m og op til 2.100-2.500 m over havet; angivelserne for den øvre grænse varierer.

Arten består af fire genetiske slægtslinjer, der svarer til fire områder: det sydlige Yunnan, det nordvestlige Yunnan, grænseegnen mod Myanmar i vest og det midtvestlige Yunnan. Linjerne er opstået i adskilte tilflugtsområder under istiderne, og floderne har ikke været barrierer for arten.

> **Oprindelig udbredelse:** Kina.

LEVESTED

Levestedet er fugtig, bevokset bjergskov tæt ved stillestående vand: damme, vandhuller og langsomt flydende bække. Arten lever på land det meste af året, skjult under sten, stammer og løv, og er aktiv i skumringen og om natten. Den spiser insekter, insektlarver og orme. Yngletiden ligger fra maj til august, og kun da går dyrene i vandet. Æggene sættes enkeltvis eller i snore på vandplanter og sten i damme og vandhuller, og larverne lever i vandet, til de forvandles.

Højlandsklimaet har en køligere, tørrere vinter og en varm, våd sommer. Den årstidsrytme er grundlaget for pasningen.

Pasning

TERRARIET

Tylototriton shanjing er en landsalamander, der kun har brug for vand i yngletiden. Fire voksne dyr kan holdes i et terrarie på 75 × 30 × 30 cm; gulvareal er vigtigere end højde, og et par skal have mindst 60 × 30 cm. Arten er ikke social, men tåler artsfæller godt.

Bunden er 5-8 cm tætpakket jord uden gødning eller perlite, gerne blandet med kokosfibre, sphagnum og bark, så den ikke klumper og ikke holder på for meget vand. Lav en fugtighedsgradient ved kun at hælde vand i den ene ende, så fugten trækker langsomt gennem jorden, og den anden ende er tør. Jorden må ikke blive mudret. Et drænlag nederst holder bunden frisk. Giv mange skjul af korkbark, mos og små stammer; dyrene graver ikke rigtigt, men gemmer sig under ting.

De voksne dyr klarer sig med en lav vandskål med skrå sider uden for yngletiden. Krokodillesalamandre er klodsede, så undgå dybt vand, glatte kanter og skjul i vandet, hvor et dyr kan sidde fast. Låget skal være af net: god ventilation forebygger luftvejs- og hudproblemer.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Dagtemperaturen er 18-25 °C og nattemperaturen 15-20 °C. Om vinteren holdes dyrene køligere, omkring 15-17 °C, og på en tørrere bund; om sommeren må det gerne blive 24-26 °C. Vinteren skal blot holde sig over frysepunktet, men længden af den kølige periode er ikke dokumenteret. Forskellen mellem sommer og vinter er det, der får dyrene til at yngle.

T. shanjing tåler mere varme end de fleste salamandre, men over 27 °C i mere end en dag eller to skal undgås. Stil terrariet i et køligt rum uden direkte sol, og opvarm ikke med lamper. Ungdyr vokser bedst ved omkring 24 °C.

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Arten foretrækker forholdsvis tørre forhold, tørrere end andre landlevende krokodillesalamandre. 60-80 % luftfugtighed er et skøn. Sprøjt let, så den våde ende af bunden altid er fugtig, og lad den tørre ende være tør. Stillestående, mættet luft og mudret jord skal undgås.

Vandskålen skal altid være der, så dyrene kan søge vand, hvis terrariet bliver for tørt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Uden for yngletiden er vandet en lav skål med skrå sider og afkloreret postevand, som skiftes jævnligt. I yngletiden skal der være et større vandparti på mindst 30 × 30 cm (se "Parring").

Padders hud er meget gennemtrængelig. Brug aldrig sæbe, rengøringsmidler eller håndcreme i nærheden af vandet, og skyl hænderne i rent vand, før du rører ved dyrene.

LYS OG UVB

Tylototriton shanjing er skumrings- og nataktiv og lever skjult, så den kommer sjældent frem, mens lyset er tændt. UVB er ikke nødvendigt. Lyset er til planterne; en LED-pære, der næsten ikke varmer, er nok. Dagslængden skal følge årstiderne, kortere om vinteren og længere om sommeren, hvis dyrene skal yngle. Terrariet må ikke stå i direkte sol.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Regnorme er det bedste basisfoder; store regnorme skæres i passende stykker. Små fårekyllinger er et godt supplement, når de selv er godt fodrede, og voksmøllarver og melorme kan gives som afveksling, men ikke som hovedføde. Med en varieret kost er tilskud af vitaminer og mineraler normalt ikke nødvendigt.

Voksne dyr fodres 1-2 gange om ugen med så meget, som de æder på omkring 20 minutter, og sjældnere om vinteren. Ungdyr fodres tre gange om ugen med foder, der er lidt mindre end munden er bred. Dyrene er langsomme, så foderet holdes gerne frem med pincet, og det skal kontrolleres, at alle dyr æder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyret er roligt og langsomt og kan blive meget tamt: mange tigger om foder ved ruden, når de har vænnet sig til deres holder. Det er alligevel ikke et dyr til daglig håndtering. Tag det kun op, når det er nødvendigt, med våde, rene hænder eller handsker uden pudder, og vask hænder bagefter.

En lille gruppe kan holdes sammen. Forsvarsstillingen med sænket hoved, krum ryg og løftet hale er et tegn på stress.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kendes på kloakken: hannens åbning er spalteformet, hunnens rund og kegleformet. Hos ungdyr kan kønnet som regel ses fra omkring et års alder, og kloakken kan åbnes forsigtigt, hvis det er uklart. Hunnerne er lidt større end hannerne. Ungerne kan nå voksenstørrelse på 18 måneder, men er sjældent kønsmodne før 2 års alder; væksten afhænger af temperatur og foder.

PARRING

Yngel fremkaldes ved at efterligne årstiderne: en kølig, tør vinter på omkring 15-17 °C og en varmere, fugtigere sommer, med en dagslængde, der følger årstiden. Sidst på foråret eller først på sommeren hæves vandtemperaturen pludselig til 24-25 °C, og luftfugtigheden bringes næsten op på 100 % ved at lukke låget tæt i nogle dage. Vandpartiet skal være mindst 30 × 30 cm og have en lille ø; har terrariet ikke det, flyttes dyrene til et akvarium med ø. Lad dyrene selv gå i vandet, og læg dem ikke i. Er de ikke gået i vandet efter to dage, flyttes de tilbage, og forsøget gentages efter et par uger.

Parringen er en cirkeldans, hvor hannen afsætter sædpakker, som hunnen samler op med kloakken. Dyrene skal have rigeligt foder hele året, så hunnerne kan danne æg.

ÆG OG LARVER

Æglægningen sker som regel omkring et døgn efter parringen. Æggene er små og hvide og sættes enkeltvis på vandplanter og andet i vandet; plastplanter fungerer også. En stor, velnæret hun kan lægge over 100 æg i sæsonen. Boksens 30-150 æg er lånt fra *T. verrucosus*. De voksne æder ofte æggene, også hunnen selv, så de voksne tages op af vandet, eller æggene flyttes til et andet akvarium; når geléen har sat sig, tåler æggene at blive flyttet.

Larverne er rovdyr. De første 1-3 dage lever de af blommen. Indtil forbenene er udviklet, tager de kun små, levende byttedyr som nyklækkede saltvandsrejer og dafnier, mindst én og helst to gange om dagen. Efter 10-14 dage tager de også frosne røde myggelarver, først hakket. Larverne æder hinanden, så hold få larver pr. akvarium (under 50 i 40 liter), og tynd ud, efterhånden som de vokser. Vandet holdes rent med daglige vandskift, gerne op til halvdelen, med vand af samme temperatur; et filter kan suge larver og foder op, så brug højst et stort svampefilter med svag luft.

METAMORFOSE

Ved omkring 22 °C klækker æggene efter cirka 10 dage, og larverne er omkring 10 mm ved klækningen. De holdes ved samme temperatur som æggene. Larvetiden er ikke dokumenteret for arten; boksens 90-150 dage er lånt fra *T. verrucosus*. Larverne kan forvandles allerede ved 4 cm, men rent vand og få larver pr. akvarium giver større unger, og de er lettere at opdrætte.

Når gællerne begynder at skrumpe, flyttes larven til lavt vand, omkring 2-3 cm, med en grusstrand og et stykke bark at gemme sig under. Nyforvandlede unger drukner let.

OPDRÆT AF UNGER

Så snart ungerne har forladt vandet, flyttes de til et terrarie, der er indrettet som de voksnes. Ungerne holdes ikke sammen med voksne dyr. De spiser det samme som de voksne, bare mindre: små fårekyllinger, stykker af regnorm og frosne røde myggelarver, som små unger gerne tager fra en tandstik eller pincet. Fodr tre gange om ugen ved omkring 24 °C, og sorter efter størrelse, så de mindste ikke bliver overset.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl:

- Drukning. Krokodillesalamandre er klodsede, og dybt vand, glatte kanter og fælder under skjul i vandet er farlige, især for nyforvandlede unger.
- For høj temperatur. Mere end en dag eller to over 27 °C skal undgås.
- Dårlig ventilation og for våd bund, som giver luftvejs- og hudproblemer. Våde pletter på huden, der ikke tørrer, når dyret er på land, tyder på en bakterieinfektion; huden på et sundt dyr er tør uden for vandet.
- Underernæring i grupper, hvor de hurtigste æder det hele.
- Larver, der flyder, er som regel underfodrede.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) er en hudsvamp, der dræber mange europæiske salamandre. Den stammer formentlig fra Østasien, og mange østasiatiske salamandre tåler smitten og kan bære den; den er fundet hos vilde *Tylototriton verrucosus* og flere andre arter i slægten. Slægten er dog ikke modstandsdygtig som helhed: *Tylototriton wenxianensis* kan dø af sygdommen. Nye dyr holdes derfor i karantæne i flere uger, adskilt fra andre salamandre og padder, med egne redskaber og god håndhygiejne.

Opsøg en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret holder op med at æde, får sår, uklare øjne, hævelser eller misfarvet hud.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.